

Кравцов М. М., доц. каф. МБЖД ХНАДУ
Шведчикова А. О., ст. гр. Е-21-21ХНАДУ

**КУРС «ОХОРОНА ПРАЦІ» І «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ» –
ШЛЯХ ОСВІТИ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ
УКРАЇНИ**

Людина та її здоров'я – найбільша цінність держави, яка докладає великих зусиль, створюючи умови безпечної життєдіяльності людини як у середовищі мешкання, так і в середовищі праці. Одним із ключових завдань державної політики України на найближчу перспективу, визначено зниження рівня техногенно-екологічних ризиків та захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.

Законодавчою базою для реалізації цих завдань є низка нових законів, що стосуються захисту населення від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, прийнятих Верховною Радою України. Статистика свідчить про те, що рівень смертності, травматизму, аварій і катастроф в Україні набагато перевищує аналогічні показники розвинутих країн. За темпами вимирання людей Україна входить в першу десятку країн світу, а дитяча смертність в ній найвища в Європі. Одним із головних напрямів забезпечення безпеки населення України є належна освіта з проблем безпеки.

За визначенням Міжнародної організації праці «національно орієнтована на профілактику культури охорони праці означає забезпечення права на безпечні і здорові умови праці на всіх рівнях, активну участь влади, роботодавців та працівників у забезпеченні безпечних і здорових умов праці через чітко сформульовану систему прав, обов'язків і сфер відповідальності, де принцип профілактики має найвищий пріоритет» [1].

Держава зобов'язалась виконати рамкову Директиву ради Європейських Співтовариств 89/391/ЄЕС щодо проведення заходів з метою поліпшення

безпеки і захисту здоров'я працівника під час роботи. Метою цієї директиви є проведення заходів для поліпшення безпеки і захисту здоров'я працівників на робочих місцях. Метою видання є формування світогляду майбутнього фахівця, який у своїй повсякденній праці повинен створювати передумови запобігання нещасним випадкам, захворюванням та усуненням негативного впливу шкідливостей на здоров'я людини в умовах виконання робочих завдань, її існування в побуті та різних за характером надзвичайних ситуаціях. У сучасних умовах людина виступає в суспільстві як в ролі захисника від негараздів, так і в ролі об'єкта, що зумовлює виникнення небезпек внаслідок своєї виробничої та іншої діяльності.

Дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» узагальнюють дані відповідної науково-практичної діяльності, формують поняттєво-категорійний, теоретичний і методологічний апарат, необхідний для вивчення у подальшому охорони праці, захисту навколишнього середовища, цивільного захисту та інших дисциплін, які вивчають конкретні небезпеки і способи захисту від них [2].

Мета вивчення цих дисципліни: забезпечити відповідні сучасним вимогам знання студентів про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, їх властивості, можливий вплив на життя і здоров'я людини та сформувані необхідні в майбутній практичній діяльності спеціалістів, бакалаврів та магістрів умінням і навичкам для їх запобігання і ліквідації, захисту людей та навколишнього середовища.

Завданнями навчальних дисципліни є:

- вивчення ідентифікації потенційної небезпеки;
- визначення небезпечних, шкідливих та вражаючих факторів, що породжуються джерелами цих небезпек;
- прогнозування можливостей і наслідків впливу небезпечних та шкідливих факторів на організм людини;

- використання нормативно-правової бази захисту особистості та навколишнього середовища, прав особи на працю, медичне забезпечення, захисту у надзвичайних ситуаціях тощо;

- вивчення правових та організаційних основ охорони праці;

- визначення основних завдань системи управління охороною праці на підприємстві;

- вивчення порядку розслідувань та обліку професійних захворювань;

- визначення фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.

Завданням безпеки праці та життєдіяльності є виявлення умов позитивного та негативного впливу на життєдіяльність та здоров'я людини зовнішніх та внутрішніх факторів, обґрунтування оптимальних умов та принципів життя [3].

Студенти повинні вміти:

- аналізувати та оцінювати небезпечні ситуації;

- оцінити середовище перебування стосовно особистої безпеки, безпеки колективу;

- самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів у разі виникнення екстремальних ситуацій;

- забезпечити особисту безпеку в екстремальних ситуаціях;

- розробляти і впроваджувати систему заходів, спрямованих на збереження здоров'я людини та її гармонійний розвиток;

- визначити психофізіологічні особливості людини та їх роль у забезпеченні особистої безпеки;

- оцінювати негативні фактори середовища перебування та визначати шляхи усунення їх дії на людину;

- надати першу медичну допомогу в екстремальних ситуаціях собі та іншим потерпілим.

Знати:

- основні принципи формування безпечної життєдіяльності людини;

- характеристики зовнішніх та внутрішніх негативних факторів;
- вплив психофізіологічних особливостей людини на формування її безпеки;
- класифікацію та нормування шкідливих та небезпечних факторів, що негативно впливають на здоров'я людини;
- методи виявлення шкідливих та небезпечних факторів;
- основні принципи колективної безпеки; - принципи гармонійного розвитку людини та сталого розвитку людства [4]

При вивченні курсів «Безпека життєдіяльності та охорони праці» передбачається широке використання аналізу конкретних ситуацій, тестів, виконання практичних завдань, тобто сучасних тренінгових методів навчання.

Вивчення дисциплін «Безпека життєдіяльності та охорони праці» передбачає тісні зв'язки з іншими навчальними курсами: «Цивільний захист», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі», «Основи екології» тощо [5].

Контроль знань проводиться у формі заліку дисципліни «Безпека життєдіяльності» та іспиту у дисципліні «Охорона праці», у яких полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу на підставі результатів його роботи на практичних заняттях і виставляється під час співбесіди з урахуванням результатів складання рубіжних атестацій у студентів заочної форми навчання.

Таким чином, студенти, які досконало засвоїли предмети «Безпека життєдіяльності» та «Охорона праці», здатні вміло діяти в умовах небезпеки, захищаючи таким чином як своє життя і здоров'я, так життя і здоров'я інших людей [6].

Література:

1. Атаманчук П. С., Мендерецький В. В., Панчук О. П., Чорна О. Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці (Практичний курс): Навчальний посібник . - Кам'янець-Подільський: "Думка", 2010 - 152 с
2. Васильчук М. В., Медвідь М. В., Сачков Л. С. Збірник нормативних документів з безпеки життєдіяльності . - К . : Фенікс, 2000 . - 896 с
3. Жидецький В. Ц., Джигирей В. С ., Мельников О. В. Основи охорони праці - Львів: Афіша, 2000 - 350 с
4. Концепція освіти з напрямку "Безпека життя і діяльності людини". - "Освіта України", № 50, 12 .12 . 97 .
5. Лапін В. М. Безпека життєдіяльності людини: Навч по-сібн . Львів: ЛБК; Київ: Знання, 1999 . - С . 3-38 .
6. Типове положення про навчання, інструктаж і перевірку знань працівників з питань охорони праці Законодавство України про охорону праці . Т . 1 . - К . : "Основа", 1995 .

Треус І. С. магістр

Науковий керівник – к.т.н., доцент Лежнева О. І.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРОБЛЕМА ЗАПИЛЕНOSTІ РУДНИЧНОЇ АТМОСФЕРИ ПРИ КОМБАЙНОВОМУ ВИДОБУТКУ КАМ'ЯНОЇ СОЛІ

На державному підприємстві «Артемсіль» (рудник №4) під час роботи комбайна «Урал-20КСА» запыленість рудничної атмосфери становить в середньому 210 мг/м^3 . При роботі 4ПП-2М запылення в середньому становить в тих же умовах провітрювання $\sim 1400 \text{ мг/м}^3$ (Межі 20-6026 мг/м^3 залежно від висоти роботи ріжучого органу).

Дані вимірювань запыленості повітря в очисних вибоях камер копалень ДП «Артемсіль» наведено у табл. 1.